NATO KAFA NATO MERMER

4 Temmuz 2026

Yıldırım Koç

Kendimi korumak için baştan belirteyim. Bu yazının Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü NATO ile uzaktan yakından hiçbir ilgisi alakası yok. Rumcada "náto kefalí, náto mármaro" diye bir deyim varmış. Anlamı, “işte kafa, işte mermer” imiş. Bizde “taşkafa” da denir. Sağcı partilerin işçilere yarar sağlayıp sağlamadığı konusundaki yazıma yapılan ve bir bölümünü (terbiye sınırlarını aştığı için) sildiğim yorumları okudukça aklıma gelen ilk deyim, nato kafa, nato mermer, oldu. Bazılarının mermer gibi kafalar var; içeriye bir şey sokabilmek mümkün değil.

Benim bu durumlarda sevdiğim diğer bir ifade de, “cahillik ne güzel şey, her şeyi biliyorsun”. Cahil oldun mu, hele hele cahil olduğunun farkında olmadın mı, öğrenmek diye bir derdin, sıkıntın, çaban yok; çünkü sen her şeyi biliyorsun.

Yapılan yorumlardan biri şu: “Sağcı iktidarlar işçilere yarar sağlamaz. Bunlar sermayeden, zenginden yanadırlar. Sağcı iktidarlar sermayedarları koruyacak yasalar çıkarırlar. Tersini söyleyen ya yalan söylüyordur ya da sınıf bilinci gelişmemiştir. Sınıfını seçememiştir.”

Böyle bir insanın kafasına bir şeyler sokmaya çalışmak, deveye hendek atlatmaktan çok daha zor.

Solculuk buysa, geçmiş olsun, ben solcu filan değilim. Yarım imam dinden, yarım doktor candan eder, denir. Türkiye’de sol düşünceye en büyük zararı veren, “yarım solcular” değil, “çeyrek” veya “onda bir” solculardır. Kulaktan dolma kırıntılarla ukalalık eden, kendini allamei cihan sanan, havalı, kendini beğenmiş, halkımıza ders vermeye kalkan öğretmen özentileridir. Esasında bunlar kulaktan dolma bilgi bile edinmiyorlar; sorgulamaya ve öğrenmeye karşı kulaklarını da tamamıyla kapamışlar.

Sağcılık sermaye yandaşlığıdır, emperyalizmle uzlaşmadır. Ancak bu sağcı parti ve hareketler, insanlara somut bazı yararlar sağladıklarında onların desteğini alırlar ve aldılar. Özellikle kabaca 1945-1973 döneminde yaşanan kapitalizmin altın çağında, bu yararlar son derece önemliydi. Geçen haftaki yazımda bunların bir bölümünü sıraladım.

Bu yazımda işçilerin emeklilik hakkına ilişkin bir özetle durumu örnekleyeyim. Kerameti kendinden menkul solcularımız da öğrensinler.

Türkiye’de 1969 yılında sosyal güvenlik alanında işçiler lehine akıl almaz önemde bir düzenleme yapıldı. Ancak bu düzenleme ve aynı anlayışla yapılan bazı uygulamalar, 1993 yılında sosyal güvenlik sisteminin gelirleriyle giderlerini eşitledi ve daha sonraki yıllarda SSK’nın açıkları hızla büyüdü. Bu da zaman içinde sosyal güvenlik sisteminin ciddi biçimde zayıflatılmasına yol açtı.

Diyelim 1969 yılında işçisiniz ve yapılan kanun değişikliğiyle size genç yaşta emekli aylığı alma hakkı tanındı. Böylece, işsiz kaldığınız dönemlerde kendinizi sağlama almış oldunuz. Emekli aylığınız ödeniyor. Sağlık hizmetlerinden yararlanıyorsunuz. Ayrıca bir işe girdiğinizde de ikinci geliriniz oluyor.

Biri size gelip, “yapma, kardeşim; sosyal güvenlik sistemini 25 yıl sonra çökerteceksiniz,” dese tepkiniz ne olur? Dediği doğru, ama işinize gelmez.

“Oooo,” dersiniz, “20-25 yıla kim öle kim kala. O zamana kadar ya deveci ölür, ya deve, ya ben. Allah kerim, o zaman sorun çıkarsa bir çözüm bulunur elbet. Ben şimdi ek gelirime ve sağlık güvenceme bakarım.”

İnsanlar böyle düşünür. O zaman da, son derece irrasyonel olsa da, onlara bu hakkı tanıyana oy ve destek verir.

Somut olarak gelişmeleri hatırlatayım.

İşçiler için yaşlılık aylığı hakkı CHP iktidardayken 1949 yılında kabul edildi ve 1950 yılında uygulanmaya başlandı. 2.6.1949 gün ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa göre, ihtiyarlık sigortasından yararlanabilmek için 60 yaşını doldurmuş olmak, en az 25 yıldan beri sigortalı olmak ve “her yıl için, ortalama olarak en az 200 günlük ihtiyarlık sigortası primi ödemiş olmak.” Solcu olarak nitelenen CHP, emeklilik için 60 yaş koşulunu getirdi.

17.7.**1964** gün ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’yla farklı sigorta kolları tek bir yasayla düzenlendi. Bu yasaya göre, yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için, sigortalının, kadın ise **55** ve erkek ise

60 yaşını doldurmuş olması, en az **25 yıldan** beri sigortalı bulunması ve **en az 5.000 gün** malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması gerekiyordu. 1964 yılında Türkiye'de doğumda yaşam beklentisi **47,92** yıldı.

Sağcı Süleyman Demirel, 1969 yılında sosyal güvenlikte devrim gibi bir değişiklik yaptı. 23.10.**1969** gün ve 1186 sayılı Yasa'yla 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu değiştirilerek, **25 yıldır** sigortalı olup **5.000** gün prim ödeyen sigortalıların yaşlılık aylığına hak kazanabilmesinde yaş sınırı kaldırıldı. Böylece, çok erken yaşlarda emeklilik hakkı doğdu. Bu tarihte Türkiye'de doğumda yaşam beklentisi **51,37** yıldı. Sağcı Süleyman Demirel'in sağcı Adalet Partisi, emeklilikte yaş koşulunu kaldırarak, dünyanın hiçbir ülkesinde bulunmayan olağanüstü kolay koşullarla emekli olunabilmesini sağladı.

Sağcı Süleyman Demirel ve Adalet Partisi, bu hakkı daha da geliştirdi. 26.5.**1976** tarihli *Resmî Gazete*'de yayımlanan 1992 Sayılı Kanun'la, kadınlarda sigortalılık süresi koşulu **25 yıldan 20 yıla indirildi**. 1976 yılında Türkiye'de doğumda yaşam **beklentisi 55,73** yıl olmuştu. Böylece, bir kişinin 18 yaşında sigortalı olarak çalıştığı varsayılırsa, kadınların 38 ve erkeklerin 43 yaşında emekli aylığı almaya hak kazanmaları mümkün oldu. Ayrıca, 18 yaşın altındaki dönemlerde malullük, yaşlılık, ölüm sigortasına prim ödenerek çalışılmış olması halinde, bu süre de dikkate alınıyor ve daha erken yaşlarda emekli olunabiliyordu. Bu yıllarda kabul edilen borçlanma düzenlemeleriyle, birçok insan, geçmişte sigortasız çalıştığı günleri de emeklilik açısından saydırarak çok erken yaşta yaşlılık aylığı almaya hak kazandı. Ayrıca, 11.7.1978 tarihli *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren kanunla, sigortalıların er olarak silah altında geçen süreleri ile yedek subay okulunda geçen sürelerinin de asgari ücret üzerinden hesaplanacak primleri ödemeleri şartıyla, prim gün sayılarına eklenebilmesi olanağı sağlandı. Bunları sağcılar gerçekleştirdi.

Sağcı Süleyman Demirel ve Adalet Partisi, 1969 yılındaki 1186 Sayılı Kanun'la, sigortalılara bağlanan aylık oranını %50'den %70'e çıkardı. Ayrıca, yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için geçmiş hizmetlerin en düşük ücret üzerinden borçlanılması imkânı da sağlandı.

Sağcı Turgut Özal ve Anavatan Partisi, emeklilikte yaş koşulunu yeniden getirdi. 24.12.1985 gün ve 3246 sayılı Kanunla getirilen düzenleme (Resmi Gazete 10.1.**1986**): "ilk defa 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilecek sigortalılara; (a) kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmuş bulunmak ve en az 5.000 gün veya, (b) kadın ise **55**, erkek ise **60** yaşını doldurmuş bulunmak, 15 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 3.600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ödemiş bulunmak."

Sağcı Süleyman Demirel'in başbakanlığı sırasında, emeklilikte yaş koşulu yeniden kaldırıldı. 1992 yılında iktidarda DYP-SHP Koalisyon Hükümeti vardı. 27 Şubat **1992** tarihli *Resmî Gazete*'de yayımlanan 3774 Sayılı Kanun'la, yaşlılık aylığına hak kazanmada yaş koşulu kaldırıldı; yaşlılık aylığı için **kadınların 20 yıl, erkeklerin 25 yıldır sigortalı olmaları ve en az 5.000 gün prim** ödemeleri yeterli sayıldı. Bu tarihte Türkiye'de doğumda yaşam beklentisi **65,00** yıldı.

Solcu bilinen Bülent Ecevit'in başbakanlığındaki 57. Hükümet döneminde emeklilikte yaş koşulu yeniden getirildi. 25 Ağustos **1999** gün ve 4447 Sayılı Yasa'yla sosyal güvenlik haklarında önemli kısıtlamalara gidildi ve yaşlılık aylığına hak kazanma, konan yaş sınırı nedeniyle, zorlaştırıldı.

Sağcı Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında, 1.3.2023 gün ve 7438 sayılı Kanunla, ilk sigortalanma tarihleri 8 Eylül 1999 ve öncesinde olup, 4759 sayılı Kanunla getirilen prim gün sayıları koşulunu yerine getirenlere yaşlılık aylığı bağlanması kararlaştırıldı. Emeklilikte Yaşa Takılanlar sorunu büyük ölçüde çözüldü.

Özetleyeyim:

"Solcu" CHP 1949 yılında emeklilikte yaş koşulu getirdi.

"Sağcı" Süleyman Demirel 1969 yılında emeklilikte yaş koşulunu kaldırdı.

"Sağcı" Turgut Özal, emeklilikte yaş koşulunu yeniden getirdi.

"Sağcı" Süleyman Demirel 1992 yılında emeklilikte yaş koşulunu yeniden kaldırdı.

"Solcu" Bülent Ecevit 1999 yılında emeklilikte yaş koşulunu yeniden getirdi.

"Sağcı" Recep Tayyip Erdoğan Emeklilikte Yaşa Takılanların sorununu çözdü.

Türkiye'de genç yaşta emekliliğin sosyal güvenlik sistemi açısından yarattığı çok büyük sorunlar tabii ki var. Ancak şöyle bir geçmişe baktığınızda, sermaye yanlısı ve emperyalizmle uzlaşmaya dayalı

politikalar izleyen sağcı siyasi partilerin, emekli olup emekli aylığını garanti altına almaya çalışan insanlarımız açısından ne kadar önemli işler yaptığı da ortada.

Eğer yalnızca kısa vadeli çıkarlarına göre hareket eden, siyasi tercihini ona göre belirleyen bir insansanız, bu imkanı size tanıyan partiye destek olursunuz. Eğer bu durumu bir türlü anlayamayacak kadar nato kafa, nato mermerseniz, geçmiş olsun. Hayal dünyasında yaşamaya devam edin.